

Park dworski

B U C Z K I

gm. Tychowo, woj. Koszalin

Ewidencja ogólna dendrologiczno-
techniczna

wyk. inż. Grzegorz Engel

Nr. zlec. 83/78

889

~~URZĄD WOJEWÓDZKI
75-950 W KOSZALINIE
WYDZIAŁ KULTURY I SZTUKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków~~

~~Nr inw 2627~~

v. inw. 889

dep.

BIBLIOTEKA

Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac, Ogrod.

Muzeum Narodowe w Warszawie

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 889

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTEKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

| Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca Rodzaj: klasztorny, zamkowy, parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: <i>Końce XIX w.</i> Forma stylowa: <i>krajobrazowy</i> Wielkość: <i>0,80 ha?</i> | | Nazwa: <i>BUCZKI</i> Adres: <i>gm. Tydlis 30</i> Województwo: <i>Konarko</i> Użytkownicy: <i>Państwo. Os. Hod. Zwier.</i> | | | | |
|--|--|--|--------|------|--------|----|
| K R Y T E R I A | | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 |
| | | zły | mierny | dob. | b.dob. | |
| A | I. Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego | | | | | |
| | 1. Osie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/ | | | + | | |
| | 2. Układ dróg | + | | | | |
| | 3. Stopień przetrwania starodrzewia | | + | | | |
| | 4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu | | | + | | |
| | 5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury | | + | | | |
| | II. Wartość układu przestrzennego | | | | | |
| | 1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych | | + | | | |
| | 2. Wartość historyczna układu /dawność/ | | + | | | |
| | 3. Wartość obiektów architektury | | + | | | |
| | 4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju | | + | | | |
| | 5. Wartości krajobrazowe i estetyczne | | | + | | |
| | III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/ | | | | | |
| | 1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi | + | | | | |
| | Wartości zabytkowe ogółem | | | | | 12 |
| B | I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne | | | | | |
| | 1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów | + | | | | |
| | 2. Drzewa o charakterze pomników przyrody | + | | | | |
| | 3. Intensywność zadrzewienia | | + | | | |
| | 4. Stan zdrowotny drzewostanu | | | + | | |
| | 5. Znaczenie ekologiczne | | + | | | |
| | Wartości przyrodnicze ogółem | | | | | 4 |
| Ogólna ocena obiektu | | | | | 16 | |

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

aleje, zianara 120-letnie klonowce objęci granicą ochroną konic.

P.P. Pracownia Konserwacji Zabytków Oddział w Szczecinie
Pracownia Dokumentacji Naukowo-Historycznej

BUCZKI

gm. **Tychowo**, woj. koszalińskie

PARK DWORSKI

Ewidencja ogólna dendrologiczno-techniczna wykonana
na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kosza-
linie.

PP PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTEKÓW
Oddział Szczecin (9)
PRACOWNIA DOKUMENT. NAUKOWO-HISTORYCZNEJ
ul. Korsarska Nr 11, 83-800-51 (89) t. 843
70-340 Szczecin
Zamek Książąt Pomorskich

Autor: inż. Grzegorz Engel
red.: mgr Krystyna Kraman
Kier. Prac.
Recenzent PKiSzt.: mgr Lubomira
Madojska

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTEKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 889

Szczecin, wrzesień 1979 r.

URZĄD WOJEWÓDZKI
75-950 w KOSZALINIE
WYDZIAŁ KULTURY I SZTUKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków

Nr 2627

M E T R Y C Z K A P A R K U - O G R O D U

| | | | | |
|----|---|--|--|--|
| 1. | Adres: miejscowość /dzielnica, ulica, nr posesji/ | | gmina: | województwo: |
| | Duczki /Schonfelde - Pabenz/ | | Tychowo | Koszalin |
| 2. | Nazwa parku: aktualna: | | dawna: | |
| 3. | Rodzaj parku i stan jego zachowania: dworaki - zachowany dwór i zabudowania folwarku istniejącego obok starodrzewu na obrzeżu ogrodu warzywnego, zachowała się częściowo zadrzewienie drogi dojazdowej. | | | |
| 4. | Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń: | | | Autor: |
| | 4 ćw. XIX wieku. Krajobrazowy - geometryczny | | | nieznany |
| 5. | Powierzchnia parku: Ogółem ha: | w tym: wód w ha | Istniejące budynki: l/o wartościach zabytk. | |
| | ok. 0,60 ha | - | dwór z końca XIX w. | |
| 6. | Nr i data rejestru parku - ogrodu: | 6 ^a . Opinia Komisji Konserw. | 2. Inne: - stodoła z 1940 r. /burzona/ - obora - stodoła /dewastowana/ | |
| 7. | Użytkownicy obiektu: - Państwowy Ośrodek Hodowli Zwierząt w Śnielinie - Ministerstwo Rolnictwa | | | |
| 8. | Istniejące dokumentacje /data i autor/ | 1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy mapa sytuacyjna w skali 1:500 z 1960r. w zbiorach DGGIT, Rol. w Koszalinie | 2. Inwentaryzacja zieleni: | |
| | 3. Studium historyczne: | 4. Założenia techniczno-ekonom.: | 5. Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy: | |
| | brak | brak | brak | |
| 9. | Przeprowadzone remonty: | Budynków | Parku | Metrykę sporządził: Data: 30.09.1979 r. inż. Grzegorz Engel |
| | | brak | brak | |

I. KRÓTKA ANALIZA HISTORYCZNA

1. Ewolucja układu zabytkowego

Osada rolnicza Buczki /niem. Schonfelde-Pobanz/ pod koniec XIX wieku należała do majątku ziemskiego w Pobędziu /niem. Pobanz/. Na początku XX wieku folwark w Buczach liczący 216 ha utracił się, a jego właścicielem był Otto Fink. Po ^{II} wojnie światowej folwark upaństwowiono. Obecnie wchodzi w skład Państwowego Ośrodka Hodowli Zwierząt w Śnielnie, gm. Bobolice. Monografii parku brak. Z wieku drzew rosnących w alei dojazdowej do dworu i tworzących opaskę ochronną wokół ogrodu można sądzić, że park powstał w 4 ćw. XIX w. Jest to skromne założenie krajobrazowe, w którym zadrzewienie spełniało funkcję ochronną dla dworu i ogrodu.

2. Dawne plany

= brak.

3. Źródła do dziejów parku

1. Nickammer's Landwirtschaftliche Oüter = Adressbucher, Band I, Pommern Leipzig 1928, str. 100;
2. Wł. Seneta "Dendrologia" PWN Warszawa 1972;
3. Mapa d.pow. Koszalin w skali 1:25000.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny

Osada rolnicza Buczki położona jest w odległości 1 km na pñn.-wsch. od wsi Pobędi. Do osady od strony Pobędzia prowadzi aleja klonowa o składzie: klony - 60 szt., lipy - 3 szt. i po 1 szt. jesion i topola.

Założenie dworskie, na które składa się: dziedziniec z dworem, murowaną stodołę i oborę, drewnianą stodołę i szopę gosp. oraz park - ogród, zlokalizowane jest w płu. - wch. stronie osady.

Dziedziniec i park od strony południowej i wschodniej obiega droga gruntowa łącząca się z aleją klonową i lokalnymi drogami polnymi do miejscowości Zieleniewo /1 km/ i wsi Kropy /3 km/. Główny wjazd na dziedziniec usytuowany jest w osi alei klonowej, w opłotku z siatki metalowej. Dojazd do dworu usytuowanego centralnie pomiędzy dziedzińcem a ogrodem, prowadzi przez środek dziedzińca fot. 1.1 kończy się pętlą podjazdu przed wejściem do dworu. Odcinek alei dojazdowej na dziedzińcu, utworzony przez wielkie lipy, jest mocno zniszczony. Po ściętych drzewach pozostały liczne pniaki. Fot. 2. Rosnące drzewa przed fasadą dworu osłaniają go od budynków inwentarskich.

Do elewacji ogrodowej dworu, od strony północnej, przylega prostokątny teren ogrodu warzywno-owocowego o powierzchni ok. 0,50 ha.

Fot. 3. Ogród z 3-ech stron otoczony jest zwartym szpalerem świerkowym, smugą grabu, jesionu, brzozy, bzu czarnego, osiki i modrzewia oraz krzewami głogu i podrostem wymienionych drzew parkowych. Zadrzewienie spełnia rolę otuliny ochronnej dla ogrodu i dworu.

Na terenie ogrodu, użytkowanego w 60% rosną nieliczne drzewa i krzewy owocowe. Znajdują się tu pniaki po wyciętych drzewach. W pobliżu narożnika płu.-zach. dworu rośnie

stary żywnotnik.

Wnętrze ogrodu nie jest dostępne z sąsiednich pól. Śmuga drzew i zwarte skupiny krzewów rosnących na jego obrzeżu są naturalnym ogrodzeniem i ochroną.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin:

W obiekcie występują:

a/ drzewa liściaste:

- | | |
|------------------------|-----------------------------------|
| 1/ Brzoza brodawkowata | - Betula verrucosa Ehrh. - 7 szt. |
| 2/ Grab pospolity | - Carpinus betulus L. - 15 szt. |
| 3/ Grusza | - Pyrus sp. |
| 4/ Jabłoń | - Malus sp. |
| 5/ Jesion wyniosły | - Fraxinus excelsior L. - 24 szt. |
| 6/ Klon pospolity | - Acer platanoides L. - 1 szt. |
| 7/ Klon jawor | - Acer pseudoplatanus L. - 3 szt. |
| 8/ Lipa drobnolistna | - Tilia cordata Mill. - 12 szt. |
| 9/ Topola czarna | - Populus nigra L. - 3 szt. |
| 10/ Wiśnia | - Prunus sp. |
| 11/ Wierzba biała | - Salix alba L. - 1 szt. |

b/ drzewa iglaste:

- | | |
|------------------------|----------------------------------|
| 12/ Modrzew europejski | - Larix decidua Mill. - 5 szt. |
| 13/ Świerk pospolity | - Picea abies Karst. - 30 szt. |
| 14/ Żywnotnik zachodni | - Thuja occidentalis L. - 1 szt. |

c/ krzewy:

- | | |
|------------------------|----------------------------|
| 14/ Bez czarny | - Sambucus nigra L. |
| 15/ Ośłg jednoszyjkowy | - Crataegus monogyna Jacq. |
| 16/ Lilak pospolity | - Syringa vulgaris L. |

17/ Porzeczka czarna - Ribes rubrum L.

18/ Porzeczka czarna - Ribes nigrum L.

Charakterystyka zadrzewienia

Na terenie dziedzina i w otulinie ogrodu wyróżnia się:
11 gatunków drzew liściastych, 3 gatunki drzew iglastych,
5 gatunków krzewów.

Naliczono łącznie ok. 100 sztuk drzew, w tym 40% drzew
iglastych.

Drzewa rosną na dziedzińcu, tworząc fragment alei dojazdowej do dworu i występują w smudze - otulinie ogrodu wyrzyno-owocowego. Wiek drzew jest zróżnicowany, od 50-120 lat. Najmłodsze są świerki i modrzewie, a najstarsze drzewa na dziedzińcu. Stan zdrowotny ogólnie ocenia się jako dobry. Skupiny krzewów tworzą dolne piętro w otulinie ogrodu, stanowią naturalne jego ogrodzenie. Drzew pomnikowych w parku brak. Na ochronę widokową zasługuje aleja klonowa, w której rosną drzewa o znacznych rozmiarach pnia /50-80 cm pierśnicy/ i korony, liczące ok. 120 lat.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Park pozostaje w pierwotnych granicach. Zachował się dwór, budynki gospodarcze folwarku, ogród i zadrzewienie na jego obrzeżu oraz aleja klonowa. Częściowemu zniszczeniu uległa aleja dojazdowa do dworu przechodząca przez dziedziniec, w której istnieją pniaki po wyciętych drzewach.

4. Znaczenie w krajobrazie

a/ zurbanizowany -

Tworzy tło kolorystyczne dla istniejącej zabudowy.

b/ naturalnym -

Jest zespołem zieleni wiejskiej w rolniczym krajobrazie.
Poprawia warunki sanitarne osady, chroni ją przed wiatra-
mi.

III. WNIOSKI - dotyczące:

1. Granice ochrony konserwatorskiej
w zakresie:

a/ ochrony układu parku -

obejmuje park łączący z dziedzińcem;

b/ ochrony ekologicznej -

obejmuje pasterskie jezioro, 30 mb. wokół parku;

c/ ochrony zewnętrznych powiązań widokowych -

obejmuje aleję klonową na odcinku ok. 1000 mb., tj. od
zabudowań osi Pobóg do folwarku Suczki.

215. Eventualna zmiana dotychczasowego sposobu użytko-
wania - zakres renowacji.

Dwór należy niezwłocznie poddać remontowi. Jego otocze-
nie powinno być zagospodarowane na potrzeby pracowników
folwarku. W tym celu wnioskuję się:

- całkowite zagospodarowanie ogrodu z przeznaczeniem na
ogródki działkowe z wykluczeniem budowy kurników i zakła-
dania wewnętrznych ogrodzeń;
- likwidację płotów i kurników przyległych do dworu. Kurni-
ki mogłyby znajdować się wzdłuż drogi po wach. stronie
dworu, gdzie osłonięto byłyby krzewami od strony ogrodu;

- wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych w istniejącym zadrzewieniu /usunięcie suchych gałęzi/;
- uzupełnienie wypadów po wyciętych drzewach w alei na dziedzińcu poprzez nasadzenie wieloletnich drzewek lipy;
- wywieszenie skrzynek lęgowych i noclegowych dla pożytecznego ptactwa;

Zdaniem autora niniejszej ewidencji park przy folwarku w Buszkach należy otoczyć opieką konserwatorską i wpisać do rejestru zabytków woj. koszalińskiego, z uwagi na jego układ, znaczenie krajobrazowe i ekologiczne.

Układ zdjęć, plan parku i opis wykonał inż. Grzegorz Engel.

Engel

Szczecin, wrzesień 1979 r.



Fot. Jolanta Kurowska
Prawa autorskie zastrzeżone

1. Buczki, gm. Sobolice Tychowo
Park dworski
Zachowany fragment alei dojazdowej do dworu
czerwiec 1978 r. neg. nr 34603



Fot. Jolanta Kurowska
Prawa autorskie zastrzeżone

2. Buczki, gm. Sobolice *Tychowo*
Park dworski
Dwór - elewacja pld.-zach.
czerwiec 1978 r.

neg. nr 34602



Nazwa parku - adres P a r k dworski - Bucski, gm. Babolice TychowoAutor ewidencji inż. Grzegorz Engel - PP PKZ Rok opracowania 1979Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją takCzy jest kompletna kompletna

Analiza historyczna Podano skromne informacje uzyskane z dostępnych materiałów na temat majątku ziemskiego i właściciela. Na podstawie wieku drzew określono czas założenia parku na 4 ćw. XIXw.

Wykorzystanie źródeł Podano dostępne i wykorzystane materiały.Analiza układu przestrzennego Określono położenia osady i założenia dworskiego.

Na podstawie wykonanego planu omówiono kompozycję i charakter parku wraz z jego elementami, usytuowanie dworu i dziedzińca w stosunku do parku, dojazd i ukształtowanie zadrzewienia. Określono sposób użytkowania.

Inwentaryzacja roślin w/g obowiązującej nomenklatury polsko-lacinińskiej zawiera wykaz drzew z podaniem ilości w sztukach i wykaz krzewów. W charak-

terystyce zadrzewienia podano ilość występujących gatunków i rodzajów.

Analiza stopnia zachowania Stwierdzono, że park pozostał w pierwotnych granicach. Wykazano elementy założenia, które przetrwały oraz zabudowania. Wskazano na częściowe zniszczenie alei dojazdowej do dworu.

Wnioski autorów ewidencji Określono granice ochrony układu, ochrony ekologicznej i powiązań widokowych. Wnioskuje się przeprowadzenie remontu dworu i uporządkowanie ogrodu oraz zagospodarowanie na potrzeby pracowników

POCH, likwidację kurników i wewnętrznych ogrodzeń, ochronę i pielęgnację drzewostanu. Wnioskuje się również wpisanie parku do rejestru zabytków.

Dokumentacja fotograficzna ostra i czytelna, uwzględnia dwór i jego otoczenie oraz charakterystyczne dla parku elementy drzewostanu.

Ocena planu parku Plan parku wykonano w skali 1 : 500 z dołączeniem skali liniowej i sytuacją obiektu w terenie w skali 1 : 25000.

Ogólna ocena ewidencji Ewidencja wykonana poprawnie.

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta;

Ewidencja wymaga poprawek w części -Ewidencja nie może być przyjęta z powodu: -Miejscowość i data Szczecin, dn. 15. X. 1979r. RecenzentImadzińska
/Lubomira Madejska/

----- drzew i określono stan zdrowotny, a w przybliżeniu również wiek drzew.